

Az Ady-líra értelmezhetőségének ezredvégi horizontjai

Az Ady-recepció mindig is kulcskérdése volt a századunk magyar irodalmáról alkotott nézeteknek. Valószínű tehát, hogy elhangzott már egyszer – vagy talán többször is – az itt következő néhány észrevétel; engem azonban most nem annyira az újszerűségük foglalkoztat, mint esetleges helytállóságuk.

Azt a nagy hatású (már a 19. századi historikából ismerhető) gondolatot, mely a hagyomány jelenvalóságának dialogikus karakterű tapasztalatát (és következményeit) fejti ki T. S. Eliot Ady halálának évében fogalmazza meg: „Nincs költő, nincs egyáltalában semmiféle művész, akinek műve elszigetelt magányosságában értelmezhető. (...) Kikerülhetetlen tény, hogy az új költő kapcsolódik a múlthoz vagy igazodik hozzá, de ez nem egyoldalú jelenség; mikor egy új alkotás jelenik meg a művészetben, ezzel olyasvalami történik, mint ami, épp ezáltal, éppúgy megtörténik, szimultánul, mindazokkal a műalkotásokkal, melyek ezt az újat megelőzték.” (1) Eliot szerint a régi és az új interakciója annak belátását teszi lehetővé, „hogy a múltat igenis át kell alakítania a jelennek, éppúgy, ahogy a jelen irányítja a múlt”. (2) Az Ady-líra hatástörténetében ez a felismerés a század végéig azért nem játszhatott döntő szerepet, mert az elemzők többsége vagy a maga beszédhelyzetét abszolutizálta, vagy a tradíció jelenségeit tekintette ön-identikusnak. Mivel a jelenkori történeti olvasó kérdezőhorizontjába beépülhetnek az imént idézett későmodern logika hermeneutikai előfeltevései (tehát az, hogy egy költészeti szituáció nem a maga akkori valóságában, de nem is az értelmező szimpla konstrukciójaként írható le), lehetővé, és főleg időszerűvé válhat az Ady-líra komponenseinek többirányú, akár az affirmatív meggyőződést is nélkülöző vizsgálata. Kétségtelen azonban, hogy az ezredvég felé közeledve mintha csökkenni látszana e költőiség hatása; pontosabban mintha annak lennének tanúi, hogy a magyar klasszikus modernség e reprezentánsának versei nem jelentenek továbbírható hagyományt a posztmodernségben, vagyis aktualitásuk manapság korántsem problémamentes. Az utóbbi években legalább négy olyan (idevonatkozó) interpretáció született, melyre érdemes röviden utalnunk.

Hévízi Ottó a hívőség motívumával foglalkozó tanulmánya azért képes megszólaltatni az Ady-líra e sokszor tárgyalt összetevőjét, mert a szubjektum által kiépíthető azonosságokat történeti értelemben szemléli: „A hívőség embere (...) nem a befejezett jelen idejét éli, hanem egy merőben kétes kimenetelű és mindig lezáratlanul maradó belső dialógus folytonosságát.” (3) De az *Ady-biblion* újraértése nem pusztán azért válik fontossá e dolgozat szerint, mert a szubjektum történetisége ezt lehetővé teszi, hanem azért is, mert e fejlemény a közlés hogyanjára (a versek modalitására) is kihat. Ady szövegeiben ezek szerint a beszélő alany szuverenitása az ironia és a „sorsszerű elhivatottság” metanarratívájának kétségbevonhatatlan értelme között bontakozik ki. Ezért kell felfigyelnünk arra, hogy „a múltidézés motívumai között ott van a történetis vélt értelmének és az azon nyugvó *öntételezésnek a megrendülése is*”. (4) Tehát az Ady által konstruált szubjektum a hagyományhoz (és egyúttal saját jelenéhez) való viszonyában mutatkozik meg, miközben a *történeti idő tapasztalatával* szembesül.

Az idézett gondolatkörhöz kapcsolódik Eisemann György a lírai én mitológiájával foglalkozó írása, amelynek egyik előfeltevése a következő: „Tanulmányunk címe (...) a li-

rai én sajátos időbeliségére, pontosabban időt magába rejtő jellegére utal.” (5) Ady költészetének individuációs mechanizmusa így a „mitikus világérzékelés időbelisége” felől válik értelmezhetővé, azaz „olyan kétirányú időperspektívát teremt, mely az alany őt megelőző és rajta túlmutató dimenzióit is (...) belátni képes, a sorsot létesülése őseredetében és pusztulása utáni távlatában is felfogván”. (6) Az alanyi szituáltság interpretációja mellett e dolgozat arra koncentrál, hogy az Ady-líra miként szólaltatja meg a görög mitológia emlékezetét. Ennél azonban fontosabb, hogy a versekben revelálódó szubjektum funkcióváltásait tárgyalja az életmű kontextusában. Az elemzés igen jól láttatja azt a keretet, melyben az Ady konstituálta individuum rögzítettsége megmutatkozik. Ugyanis annak ellenére, hogy egyes szövegekben más-más szubjektum tematizálódhat (a tanulmány három ilyet említ: eredet, születés-halál fázis, újjászületés), a verstest homogenizációja nem teszi lehetővé a lírai alany költeményen belüli elhajlásait. Vagyis e szövegek esetleges nyitottságát korlátozza az én szuverenitásának praxisa (vö: „En voltam Úr, a Vers csak cifra szolgál”). Eisemann György érvelése Ady verseinek egy olyan lehetséges értelmezését adja, amely azok történeti elhelyezésére is vállalkozhat: „e költészet sok vonatkozásban egyszerre teljesíti ki a romantikus hagyományokat, s nyit horizontot a huszadik századi modernség felé.” (7)

A lírai én szerepelvő meghatározottsága, a vallomástevő individuum abszolutizálásának mikéntje foglalkoztatja *Gintli Tibor* tanulmányát is, amely kérdéseinek indokolhatóságát abban látja, hogy az Ady-recepciónak „elsősorban ideológiai sőt politikai, s mint ilyen, az irodalom belső, esztétikai szempontú megközelítésétől idegen nézőpontok jelentették alapjait”. (8) A szorgalmazott immanencia (persze kérdéses, hogy mi minősülhet a – már *Wellek-Warren*nél is – felállított dichotómiában pusztán „belső” tényezőnek) a szerző vélekedése szerint lehetővé teszi annak a horizontnak a rekonstruálását, amelyet „Ady világképének” nevez: „A lírai én feladatának a Minden-élmény elérését tekinti, de nem ismeri a teljesség egyedüli letéteményesét, csak keresi mámorban, szerelemben, életben, halálban, Istenben, de egyértelműen, megingathatatlan bizonyossággal egyikben sem találja meg. Azaz egyik sem válik hite kizárólagos tárgyává, s mögöttük sem húzódik meg ilyen.” (9) *Gintli Tibor* dolgozata is azt bizonyíthatja, hogy a „régiséggel” létesíthető párbeszéd nem önkényes és az eddigi jelentéstulajdonításokhoz képest mutatkozik meg valamilyenként; éppen ezért tudja megszólaltatni a misztika hagyományát és újraértelmezni felőle Ady költészetét: „Tragikus, kudarcra ítélt vállalkozás Ady lírája. A Mindenhez való közelítésnek módja ugyanis a misztikáéval rokon, de hiányzik a misztikus élmény legalapvetőbb feltétele, a hit evidenciája. A *van* világtól elszakadt, de a *legyen* világába nem tud átlépni.” (10)

Pete Klára *A vár fehér asszonya*-elemzése egy végső jelölt végtelenbe halasztásaként értelmezi Ady versét. Az interpretáció első lépéseként az én egységét hangsúlyozó olvasatot épít ki: „... a szubjektum nem képes magát másként, mint önmagában jelenlévő egységet felfogni, s a fehér asszonyt is természetes módon építi be ebbe az egységbe. Ez a viszony egy tárgy birtoklását idézi, amit a cím elemei között lévő birtokviszony is alátámaszt.” (11) Majd pedig ennek az értelmezésnek a lebontására tesz kísérletet a „szimbolikus kép” szétterjedésének bemutatásával és a *Lacan* által megalapozott pszichoanalitikus szubjektum-elmélet segítségével: „Ha a fenti, a vers elemzését záró mondatokat jobban szemügyre vesszük, feltűnhet, hogy »A vár fehér asszonya – Nárccisz mítosza – Lacan pszichoanalitikus szubjektum-elmélete« analógiás lánchoz mintegy negyedik szimbolikus képként maguk a szimbolikusság meghatározásai csatlakoznak, hiszen bennük is egy olyan szubjektum jelenik meg, amely számára a szövegekben való részvétel hordozza az »ön«azonosságnak (egy tökéletes valóság elérésének) ígérétét. De csak ígérétét.” (12)

Mivel e négy tanulmány az Ady-versekből kiolvasható szubjektum szituálására, illetve az egész-analógiák jelentésterére koncentrált elsősorban, érdemes a továbbiakban azokra a

komponensekre is utalunk, melyek alapján szétírhatónak látszik az Ady-líra homogenitása.

Ha abból indulunk ki, hogy a korszakok olyan kölcsönös megalkotottságú formációk, melyekben az emberi cselekvéseket és azok eredményeit nem feltétlenül lehet közös nevezőre hozni, akkor horizont nyílik az irodalom „történetének” alternatív „valóságaira” is. Hiszen eszerint olyan külön világok létezhetnek egymás mellett, melyek egyidejűségük ellenére más-más megértőrendszer sajátosságait mutathatják. Érdemes tehát feltennünk a kérdést: megfeleltethető-e teljes mértékben az Ady-költészet a klasszikus modernség ismérveinek. (A válasz nemleghességét egyébként nagyon is „befolyásolni igyekszik” az a hatástörténeti fejlemény, mely a szerző elvét érvényesítve (és az innovatív megszólalásra hivatkozva: *Új versek*) az első két kötetet mintegy „kirekesztette” a név által meghatározott lírai kánonból; illetve az a stílustörténeti „tény”, mely néhány Ady-versben az expresszionizmus vagy a szürrealizmus bizonyos elemeinek megjelenésére hívta fel figyelmünket.)

Mivel a lírai modernség áttörésének elindítójaként *Baudelaire*-t tarthatjuk számon, érdemes kitérnünk korszaktudatára, melyet *Foucault* így foglal össze: „A modernséget gyakran jellemzik az idő töredezettségének tudata segítségével; ide tartozik a hagyománnyal való szakítás, valamint a múlt pillanattal szemben fellépő vertigo, és az újdonság érzése. És *Baudelaire* is valóban ezt mondja, amikor a modernséget úgy határozza meg, mint »az átmeneti, a tűnő, az esetleges«-t. De számára modernnek lenni nem ennek az állandó mozgásnak a felismerését és elfogadását jelenti, hanem ellenkezőleg, egy attitűd kialakítását ezzel a mozgással szemben; és ez a megfontoltan, nehezen vállalt attitűd valami örök megfogásában áll, ami sem a jelen pillanaton túl, sem amögött nincs, hanem azon belül van. A modernség különbözik a divattól, ami csupán az idő menetét kérdőjelezi meg; a modernség az az attitűd, amely lehetővé teszi a jelen pillanat »hősi« oldalának megragadását. A modernség nem a múlt pillanat iránti érzékenység jelensége, hanem a jelen »heroizálására« irányuló akarat. (...) Szükségtelen megjegyezni, hogy ez a heroizálás ironikus. A modernség attitűdje nem tartja szentnek a múlt pillanatot, hogy megőrizhesse és állandóvá tehesse. De nem is akarja begyűjteni, mint mulandó, érdekes kuriózumot.” (13) A *Baudelaire*-i modernség tehát – *Foucault* szerint – feladatot fogalmaz meg, amiben a realitásra való intenzív figyelem szembesül a szabadság gyakorlásával, mely utóbbi egyszerre tiszteli ezt a valóságot, és tesz erőszakot rajta. Vagyis *Baudelaire* szerint a modern ember önmagát bonyolult és nehéz munkálódások tár-

Az tehát bizonyosnak látszik, hogy Ady költészetének „heterogenitása” (is) időszerűtlenné teszi a „nemzeti klasszikus” originalitásának fenntarthatóságát; az azonban szintén bizonyosnak látszik, hogy az irodalmi modernséget felosztó „küszöb” való szembesülése az „előttiség” pozíciójából történik. S ezen a ponton óhatatlanul felmerül a kérdés: az öröklötten „Ady szimbolizmusa” címszó alatt tárgyalt alakzatokat nem kellene inkább a retorikai eljárások körébe sorolni és élesen elhatárolni e költőiség tematikus rétegeitől (vö. pl. „magyarság problematika”, „mégis morál”, „kuruc versek”, „istenes versek”, „forradalmi versek”, „lét-harc versek” stb.). Ez utóbbiak ugyanis inkább allegorikus megfeleltetései annak, amit értelmezőik szimbolizmusként vélnek meghatározni, vagyis redukálják a költői nyelv figurativitását.

gyának tekinti („dandyzmus”), azaz nem az, aki fel akarja fedezni, hanem az, aki megpróbálja kitalálni önmagát, vállalja önmaga megalkotásának feladatát. Ezt az Ady szemléletmódjába is beépülő gondolkört tehát úgy összegezhethetnénk, hogy az innováció együtt jár a hagyomány elutasításával, a jelentésképző centrumként felmutatott szubjektum pedig egyszerre teszi problematikussá viszonyát a jelenhez és történeti létmódjához. Ezek szerint könnyen arra a belátásra juthatunk, miszerint a hagyomány – mivel egyetlen perspektívából belátható e szisztéma alapján – homogén formációként exponálódik a modernség tudatában.

Ugyanakkor megjelenik Ady kései lírájában egy olyan látásmód, amely a versek beszélőjének tradícióhoz való viszonyát problematizálva differenciálni képes a múlt különböző (megszólítható vagy nem megszólítható) rétegei között. Vagyis a tradíció monolit képződményként való elgondolásával szemben (pl. *A magyar Ugaron*) feltűnnek azok a jegyek Ady poétikájában, amelyek a múlt szerkezetét összetett szisztémaként jelenítik meg. S ebből a szempontból e líra korántsem tekinthető egységesnek. Példaként *Az eltévedt lovas* című vers említhető, amelyre érdemes kitérnünk egy kicsit részletesebben is. A mű eddigi elemzői transzcendált értéképzetek vonzásában vagy az ún. „magyarság-problematika” reprezentációjaként értették a verset (pl. *Földessy Gyula, Szerb Antal, Balogh László*), vagy egyenesen az éppen adott „történelmi katasztrófa” felől vezették le értelem-összefüggéseit (pl. *Böloni György*), vagy a szöveget egységes jelrendszernek tekintve referenciális összetevőiből származtatták jelentéseit (pl. *Király István, Veres András*). (14) *Kemény Gábor* recepciócentrikus elemzése mellett *Kormos Mária* értelmezése (15) tekinthető szempontunkból a legproduktívabbnak, hiszen a hatástörténeti folyamatok beépítésével hoz létre jelentésmódosulásokat és a verset többféle kontextusból kiindulva közelíti meg, miközben a poétikai összetevők feltárását sem hagyja figyelmen kívül. E dolgozat „eredményeit” továbbgondolva *Az eltévedt lovas* olyan poétikai látásmód jellemezheti, amelyben a múlt kétarcúságának antropomorf (a lovas alakja) és dezantropomorf (a vegetáció, illetve a rémek) összetevői közötti distancia az utóbbi dominanciáját mutatja, rávilágítva: a tradíció bizonyos elemeinek elvesztése (a kondíció hiánya) a történelem állandó identikus ismétlődéséhez vezet. A tradíció kiiktathatatlanságának tapasztalata itt már más kérdésekkel társul, hiszen eszerint maga a múlt képzete válik többértelművé. E logika tehát nem abból indul ki, hogy „ami mögöttünk van” az lezárt képződmény, hanem abból, hogy alakítható, a jelen által befolyásolható; fenntartva azt a játékeret, amelyben kiépülhet annak hatása (a vers látásmódja szerint ez egyben azt is jelenti, hogy a mindenkori „most és itt” ugyanígy kiszolgáltatottja az időnek, azaz a jövőből is történő formáció). (Példa lehet erre a *Hozsánna bízó síróknak* című darab is, ahol a múlt nem visszahúzó erőként, hanem a jelen és a jövő előfeltételeként jelenik meg: „Hozsánna ma a bízó síróknak, / Hozsánna, bízó Tegnapunk / S hozsánna neked, szent áru Holnap.” Jelzesszerű a birtokviszonyban álló „Tegnapunk” szó, hiszen nem a beszélőtől való elválasztottsága hangsúlyozódik.) Kérdéses azonban, hogy az időhorizontok szimpla összekapcsolása és a múlt dichotómiája mennyiben tekinthető történetileg „előremutatónak” akkor, ha a vers – modalitásában – mindvégig „örzi” a „tragikus értékvesztés” és az önreflexióra való képtelenség szilárdnak vélt alakzatait. Ugyanis ennek relativálhatóságára rendkívül kevés példát lehet hozni az életműből. Talán a *Sípja régi babónának* című vers említhető itt, amelyben annak ellenére, hogy a „sípszó” mint a múlt metaforája negatívumokat idéz fel („Sohse lesz jól, sohse látlak” stb.), a záró sorok éppen a tradíció közbeiktatásával válhatnak többértelművé: „Vérem többé sohse issza / Veszett népem veszett földje: / Sohse nézek többet vissza.” Hiszen (mint ahogy arra Király István is utal) a kuruc költészet hagyományával létesített szövegközi kapcsolat révén (az „issza - vissza” rím pl. a „Ki a Tisza vizét issza, / vágyik annak szíve vissza” sorokat idézheti) megfordítható a vers egyértelműnek tűnő modalitása, azaz ebben az esetben a textualitás a beszélő individualitása ellenében dolgozik.

Az tehát bizonyosnak látszik, hogy Ady költészetének „heterogenitása” (is) időszerűtlenné teszi a „nemzeti klasszikus” *originalitásának* fenntarthatóságát; az azonban szintén bizonyosnak látszik, hogy az irodalmi modernséget felosztó „küszöbbel” való szembesülése az „előttiség” pozíciójából történik. S ezen a ponton óhatatlanul felmerül a kérdés: az öröklötten „Ady szimbolizmusa” címszó alatt tárgyalt alakzatokat nem kellene-e inkább a retorikai eljárások körébe sorolni és élesen elhatárolni e költőiség tematikus rétegeitől (vö. pl. „magyarság problematika”, „mégis morál”, „kuruc versek”, „istenes versek”, „forradalmi versek”, „lét-harc versek” stb.). Ez utóbbiak ugyanis inkább allegorikus megfeleltetési annak, amit értelmezőik szimbolizmusként vélnek meghatározni, vagyis redukálják a költői nyelv figurativitását. Az említett dolgozatokat olvasva annyi mindenestere bizonyosnak látszik, hogy az Ady-líra tapasztalatának megújulása eleve rá van utalva a hozzá való viszonyulási lehetőségek kritikai önreflexivítására. Nem tartom elképzelhetetlennek ugyanis ezek után olyan Ady-interpretációk létrejöttét, melyek képesek provokálni a fennálló, öröklött olvasási stratégiákat. Hiszen ha például *A fekete zongora* című vers olvasóját nem az *Ignotus*-féle „ideális olvasóként” (vö: „Akasszanak fel, ha értem”) gondoljuk el, hanem mondjuk a nyilvánosházakat megjárt „figuraként”, akkor felfigyelhetünk arra az ornamentikára is, mely a bordélyházi szcenika (vak zongorista, fallicitás: „tornázó vágyak” stb.) és a ló vagy „csödör” allegóriáján keresztül ironizálhatja az aktualizált „én” beszédének rendkívül tág, széles stb. szemantikára irányuló mozgásait.

Jegyzet

- (1) ELIOT, T. S.: *Hagyomány és egyéniség. = Káosz a rendben.* Gondolat Kiadó, Bp. 1981, 63. old.
- (2) Uo., 64. old.
- (3) HÉVIZI OTTÓ: *Egy „elbőlcült” poéta hívősege.* Alföld, 1993. 9. sz., 51. old.
- (4) Uo., 59. old.
- (5) EISEMANN GYÖRGY: *A lírai én mitológiája Ady Endre költészetében. = Ősformák jelenidőben.* Orpheusz, Bp. 1995, 128. old.
- (6) Uo., 131. old.
- (7) Uo., 148. old.
- (8) GINTLI TIBOR: *A Minden-élmény jelentősége Ady lírájában.* Irodalomtörténet, 1994. 1–2. sz., 33. old.
- (9) Uo., 41–42. old.
- (10) Uo., 43. old.
- (11) PETE KLÁRA: *Szimbolikusság: az át-alak-ulás elmélete.* Irodalomtörténet, 1994. 1–2. sz., 26. old.
- (12) Uo., 30. old.
- (13) *Was ist Aufklärung? The Foucault Reader.* Pantheon Books, New York 1984. = *A modernség politikai-filozófiai dilemmái, a felvilágosodáson innen és túl.* Bp. 1991, 98–99. old.
- (14) Müllner András „receptioelemzése” tehát joggal olvassa vissza a mű textusába a „ködoszlatás” alakzatát. MÜLLNER ANDRÁS: „Az eltévedt lovas...”. Irodalomtörténet, 1996. 3–4. sz., 461–477. old.
- (15) KORMOS MÁRIA: *Ady Endre: Az eltévedt lovas. = Az elemzés kalandjai 2.* Szerk.: BALASSA PÉTER-KOVÁCS ANDRÁS-BÁLINT. ELTE Esztétika Tanszék, Bp. 1985, 3–34. old.

A SZTÁV Rt. ezúton hirdeti alábbi

PEDAGÓGUS-PROGRAMJAIT,

melyekre jelentkezéseket **1998. április 10-ig** elfogadunk!

- Felkészítő a háztartási ismeretek oktatására;
- Oktatásszervező, oktatásmenedzser (OKJ bizonyítvány);
 - Felkészítő az iskolai pályaeorientációra;
 - Számítógéppkezelő (OKJ bizonyítvány);
 - Szoftverüzemeltető (OKJ bizonyítvány).

További információ: Paál Kálmán, Székely Ágnes

SZTÁV Rt., 1149 Budapest, Angol u. 36.

Telefon: 267-6464

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Az Új Honvédségi Szemlének, a Magyar Honvédség központi folyóiratának szerkesztőbizottsága és szerkesztősége nyílt pályázatot hirdet az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 150. évfordulójának és a Magyar Honvédség 150 éves történetének megünneplése alkalmából tanulmányok írására.

JAVASOLT TÉMAKÖRÖK

- Az 1848-as honvédsereg vezetési és szervezési elvei, a haderő alkalmazásának katonapolitikai tapasztalatai;
- Európa népeinek részvétele a magyar szabadságharcban;
- A megtorlás 1849–1867;
- Magyar katonák a kiegyezés korában és a konszolidáció alatt;
- A magyar alakulatok helye, szerepe az Osztrák–Magyar Monarchia haderejében;
- Az első világháború politikai előzményei és katonapolitikai következményei;
- A Tanácsköztársaság Vörös Hadserege és tevékenységének honvédő jellege;
- A Trianon utáni magyar haderő és fejlesztésének eszközei;
- A második világháborús magyar hadbalépés politikai és katonai előzményei;
- A Magyar Királyi Honvédség a második világháború időszakában;
- A katonai ellenállás főbb vonulatai, a tevékenység hatáselemzése;
- Haderőszerzés a második világháború után;
- A néphadsereg harcai az 1956-os forradalom és szabadságharcban;
- A Varsói Szerződés funkcióinak érvényesülése, a Magyar Néphadsereg szerepvállalása;
- A néphadsereg reagálásai a rendszerváltás előkészületi időszakában és a változásokat követően;
- A Magyar Honvédség útja a NATO-csatlakozási tárgyalásokig.

PÁLYÁZATI FELTÉTELEK

- Kötöttség nélkül pályázhat bárki, akit a jelzett témakörök tudományos igénnyel foglalkoztatnak.
- Csak eredeti, eddig nyomtatásba meg nem jelent dolgozatokat lehet benyújtani. Terjedelem: 10–24, 2-es sortávolsággal gépelt oldal.
 - Egy szerző legfeljebb két tanulmánnyal pályázhat. A tanulmányokat 3 példányban, postai úton kérjük beküldeni.
 - A pályázat jelíges, a pályázó nevét, címét, munkakörét, adóazonosító számát, az egészségügyi járulék fizetéséről szóló igazolást egy lezárt, de kívülről jelíggel ellátott borítékban kell mellékelni.

BEKÜLDÉSI HATÁRIDŐ: 1998. április 20.

EREDMÉNYHIRDETÉS: 1998. május 21.

*Cím: Új Honvédségi Szemle Szerkesztősége,
1441 Budapest, Pf.: 182*

A pályamunkákat erre az alkalomra felkért, szakértőkből álló zsűri bírálja el.

DÍJAZÁS:

- I. 100000,- Ft
- II. 80000,- Ft
- III. 60000,- Ft

A szerkesztőbizottság által javasolt tanulmányokat a folyóiratban folyamatosan megjelentetjük.